

**Les polítiques laborals
per als joves a Balears:
el cas de la Garantia
Juvenil**

**FRANCISCO CAPARRÓS ALCARAZ
LLORENÇ POU GARCÍAS
JUAN FRANCISCO VILA GÓMEZ**

Francisco Caparrós Alcaraz

1976. Llicenciat en Psicologia. Premi extraordinari de llicenciatura.

Master in Applied Labour Economics for Development.

Master en Gestió de qualitat y certificació d'empreses

Actualment és cap del Servei d'Avaluació i Estratègia de

Polítiques Actives i Qualitat dels Processos del Servei

d'Ocupació (SOIB) de les Illes Balears

Entre 2016 i 2017, cap de Secció II del SOIB

Expert Nacional Erasmus +

Autor i coordinador de diferents ponències, estudis i treballs d'anàlisi i avaluació d'estratègies i polítiques d'ocupació. Va fer, entre d'altres, l'Avaluació de les polítiques actives d'ocupació a les Illes Balears 2017.

Aplicacions pràctiques de la formació professional per a l'ocupació en joves menors de 25 anys de les Balears: el programa Escola taller i cases d'oficis.

Llorenç Pou Garcias

1972. Llicenciat en Economia per la Universitat de Barcelona

Doctor en Economia per la Universitat Autònoma de Barcelona

Professor titular d'Economia Aplicada de la UIB

(1997-Actualment)

Director general de Planificació Estratègica de la Conselleria de Turisme i Treball (2008-2011)

Director general d'Ocupació i Economia de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears (2015-Actualment)

Juan Francisco Vila Gómez

1961. Llicenciat en grau Geografia. Universitat de València

Agent d'Ocupació i Desenvolupament Local

Diversos cursos vinculats a les funcions d'orientador laboral

Actualment és tècnic d'ocupació i mercat de treball al SOIB

Des del 1985 és autor d'estudis i publicacions referides a desocupació juvenil

Disseny, coordinació i gestió de diferents projectes vinculats a la inserció de persones joves per a entitats públiques i privades

Resum

La Garantia Juvenil és una iniciativa europea que vol facilitar la incorporació del jovent en el mercat laboral. Estableix que a Espanya les persones en edat laboral menors de 30 anys puguin rebre una oferta de treball, d'educació o formació després d'haver finalitzat els estudis o després d'haver quedat aturats

L'objectiu del document és mostrar l'evolució del sistema de Garantia Juvenil a les Illes Balears i els trets distintius del jovent a qui va adreçada. Posteriorment, s'expliquen les característiques funcionals de la Garantia Juvenil així com els processos d'inscripció i incorporació del jovent com a beneficiaris. La part central del document fa una anàlisi de les principals polítiques actives d'ocupació oferides a joves beneficiaris de la Garantia Juvenil de Balears així com els resultats clau aconseguits per l'Administració. Finalment, a les conclusions, hi ha una reflexió sobre l'impacte que ha suposat la Garantia Juvenil en els joves de Balears i les oportunitats de millora del sistema.

Paraules clau

Garantia juvenil / Ocupació / Formació / Illes Balears / SOIB

Resumen

La garantía juvenil es una iniciativa europea que quiere facilitar la incorporación de los jóvenes en el mercado laboral. Establece que en España las personas en edad laboral menores de 30 años puedan recibir una oferta de trabajo, de educación o formación después de haber finalizado sus estudios o después de quedar desempleados.

El objetivo del documento es mostrar la evolución del sistema de Garantía Juvenil en las Islas Baleares y los rasgos distintivos de la juventud a quien va dirigida. Posteriormente se explican las características funcionales de la Garantía Juvenil así como los procesos de inscripción e incorporación de la gente joven como beneficiarios. La parte central del documento analiza las principales políticas activas de empleo ofrecidas a los jóvenes beneficiarios de la Garantía Juvenil de Baleares así como los resultados clave alcanzados por la Administración. Finalmente, en las conclusiones hay una reflexión sobre el impacto que ha supuesto la Garantía Juvenil en los jóvenes de Baleares y las oportunidades de mejora del sistema.

Palabras clave

Garantía juvenil / Ocupación / Formación / Islas Baleares / SOIB

Introducció

L'any 2013 el Consell d'Europa va aprovar la recomanació d'establir una Garantia Juvenil seguint la proposta de la Comissió Europea i com a resposta política als nivells, sense precedents, d'atur juvenil arreu d'Europa (19%) i que, en el cas d'Espanya, encara eren més significatius (42%).

La Garantia Juvenil és un compromís dels estats membres per assegurar que tots els joves en edat laboral, fins als 29 anys a Espanya, rebin una bona oferta d'aprenentatge, formació, educació contínua o ocupació que s'adapti a les seves habilitats i experiència, abans que hagin transcorregut quatre mesos des que són a l'atur o han deixat el sistema educatiu. Es tracta d'una de les polítiques de mercat laboral més innovadores dels darrers anys (Escudero i Mourello, 2015) i ha rebut suport i reconeixement arreu del continent dels agents socials i econòmics més rellevants.

Espanya és un dels principals països beneficiaris del mecanisme de finançament de la Garantia Juvenil, on es preveu fins a un màxim de 4.030 milions d'euros en el període de programació de fons europeus 2014-2020 més les aportacions que facin les administracions espanyoles. En aquest context, l'any 2013 es va aprovar el Pla Nacional d'Implantació de la Garantia Juvenil a Espanya

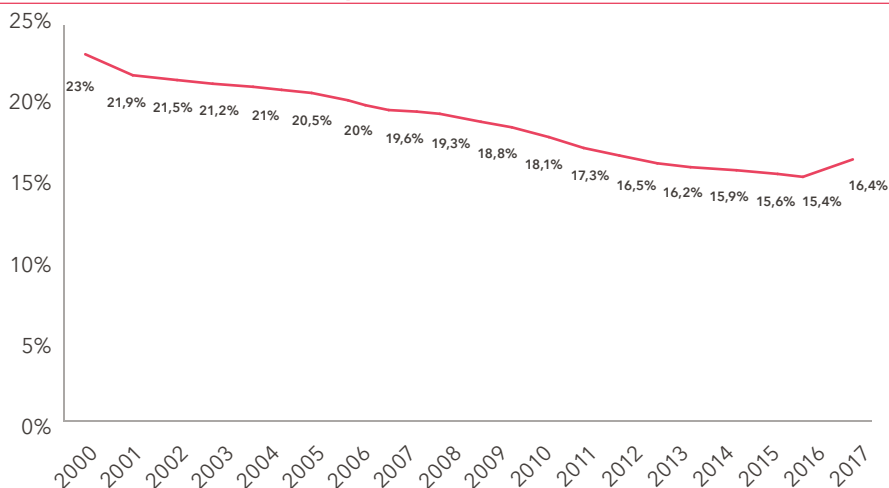
com a marc estratègic per desenvolupar les accions adreçades al jovent en matèria de formació, ocupació i educació i que són susceptibles de ser finançades pel Programa Operatiu d'Ocupació Juvenil 2014-2020 del Fons Social Europeu.

Actualment, les Illes Balears és una de les comunitats autònomes amb major grau de desenvolupament del sistema de Garantia Juvenil (OIT, 2017) gràcies a l'impuls decidit del Servei d'Ocupació de les Illes Balears a través del programa SOIB JOVE, que és el que vertebrava les polítiques actives d'ocupació per als joves. La feina que s'ha fet els darrers anys és conseqüència de l'anàlisi detallat del jovent, la qual cosa ha permès segmentar el col·lectiu en grups diferenciats i dissenyar actuacions que s'ajusten als diferents perfils i, així, incrementar-ne l'ocupabilitat.

1. Els joves i la Garantia Juvenil a Balears

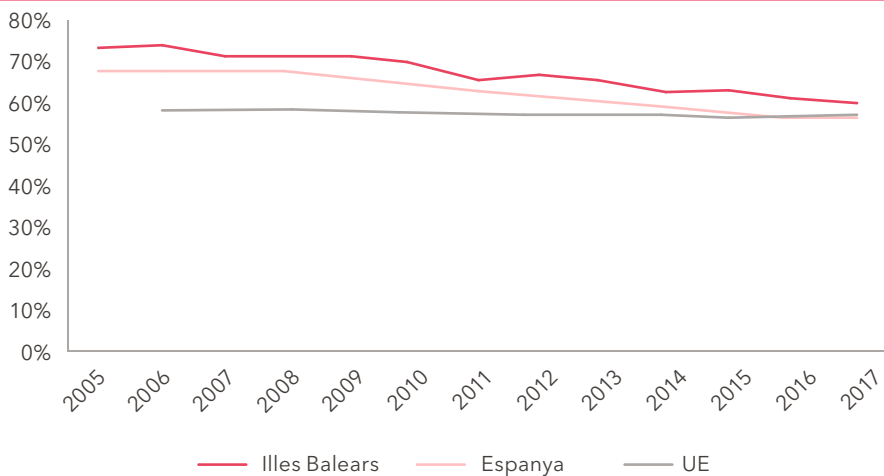
La població de les Illes Balears s'ha incrementat un 31,5 % al llarg del segle XXI, passant de 848.630 habitants, l'any 2000, a 1.115.630, l'any 2017. En canvi, els joves de 16 i 29 anys han disminuït un 6,7 % en el mateix període, passant de 194.671 a

Gràfic 1. Evolució del pes relatiu dels joves entre 16 i 30 anys respecte del conjunt de la població balear

INE, OTIB i elaboració pròpia.

Gràfic 2. Evolució de la taxa d'activitat juvenil (16 a 29 anys) a la UE, Espanya i Balears

OTIB, a partir de les dades de l'EPA (INE) i Eurostat.

182.659 efectius, l'any 2017. Aquesta evolució demogràfica del jovent balear, paral·lela a la succeïda a la resta d'Europa com a conseqüència del procés d'envelliment poblacional, ha fet que el col·lectiu hagi perdut im-

portància relativa sobre el conjunt de la població (Alomar, Martorell i Ribas, 2018).

Pel que fa la taxa d'activitat, entesa com el percentatge de joves que tenen feina o la cerquen sobre la po-

blació que podria fer feina, les Illes Balears sempre han estat un territori molt dinàmic. Tanmateix, mostren una evolució descendent i sostinguda que fa que l'any 2017 només estigui tres punts per sobre de la mitjana Europea (56,7 %).

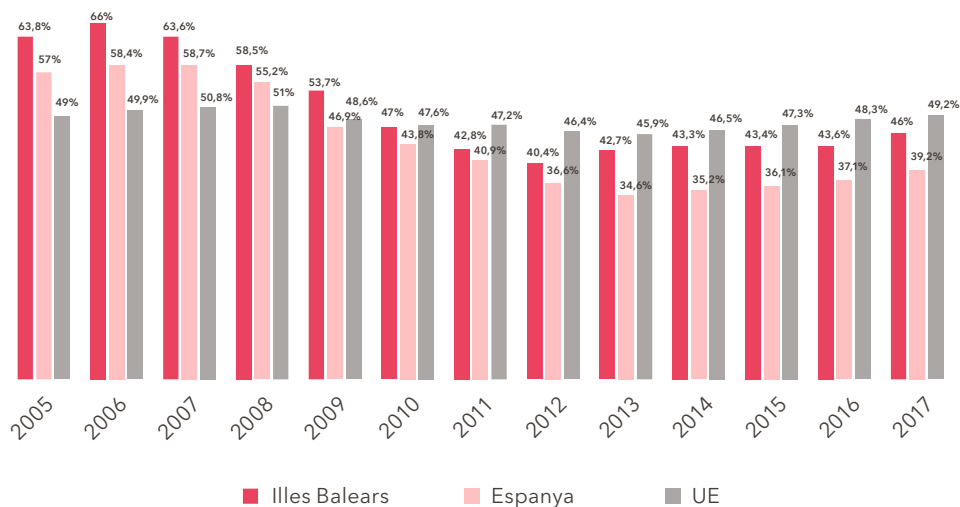
La taxa d'ocupació juvenil, entesa com el percentatge de joves ocupats respecte del total de joves en edat de treballar, a les Balears comença a recuperar-se els darrers anys (46 %), però encara està tres punts percentuals per davall de la mitjana europea (49,2 %). Val a dir que abans de la crisi econòmica, les Balears presentaven uns registres clarament superiors.

L'atur ha estat sempre una ca-

racterística distintiva dels joves de Balears (OTIB, 2013), en tots els segments d'edat, però especialment entre els més joves, la qual cosa es va agreujar significativament arran de la crisi econòmica global iniciada l'any 2008. L'atur juvenil a les Balears ha millorat els darrers anys, però amb una taxa d'atur juvenil del 22,3 % encara és lluny dels valors previs a la crisi i molt per sobre de la mitjana europea (9,5 %).

Anant al detall dels joves aturats, s'observen matisos importants que afecten el disseny de programes i serveis vinculats amb la Garantia Juvenil a les Balears. Així, el perfil dels menors de 30 anys inscrits en el SOIB

Gràfic 3: Evolució de la taxa d'ocupació juvenil (16 a 29 anys) a la UE, Espanya i Balears

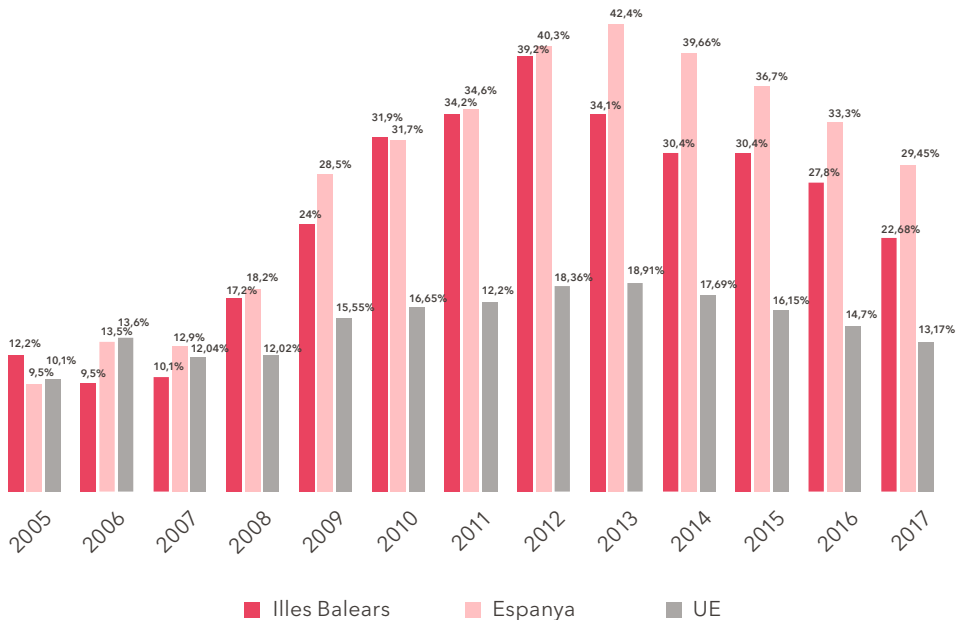
Font: OTIB, a partir de les dades de l'EPA (INE) i Eurostat.

com a demandants d'ocupació durant el mes de maig del 2018 era majoritàriament dones (53,6 %), entre 25 i 29 anys (44,7 %) malgrat que els menors de 20 anys emergeixen (21,1 %), els estrangers ja són part significativa del col·lectiu de joves aturats (17,8 %). Una dada rellevant té a veure amb el nivell d'estudis, que presenta una significativa polarització entre joves sense estudis o amb una titulació màxima d'ESO (73.1 %) i els joves amb estudis superiors (10,5 %). Pel que fa al territori, el gruix de joves aturats es troba inscrit en una oficina de Mallorca (83,5 %), seguit de les Pitiüses (9,5 %) i de Menorca (7,0 %). Les ocupacions més sol·licitades són feines de poca

qualificació com venedors en botigues o magatzems (18,4 %) i cambres (13,9 %). Finalment, cal comentar que l'atur de llarga durada en la joventut de Balears no té una incidència significativa (6,5 %), però l'elevada freqüència d'inscripcions en el SOIB és un indicador indirecte de precarietat i inestabilitat que pateixen els joves en relació amb el mercat de treball.

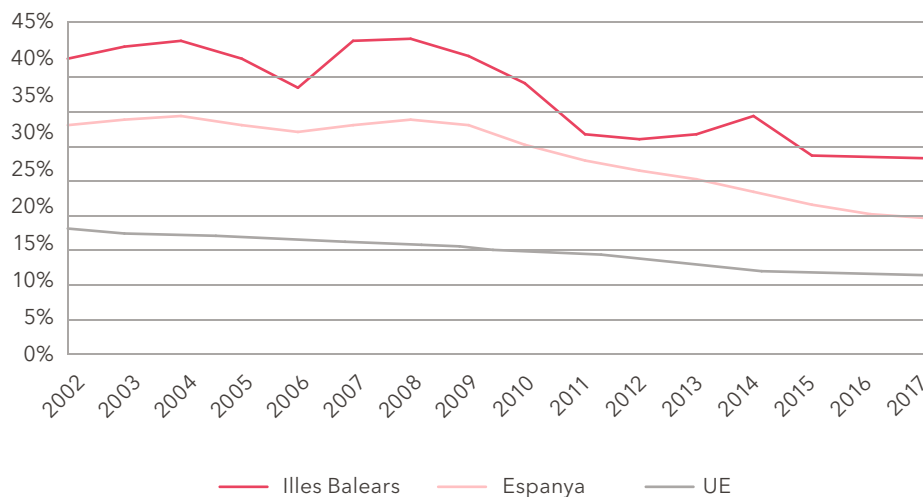
El nivell de qualificació dels joves, l'abandonament escolar primerenc, els joves que no estudien i no treballen també són elements crítics del col·lectiu (Amer, 2011) i afecten significativament les polítiques de formació i ocupació vinculades a la Garantia Juvenil.

Gràfic 4: Evolució de la taxa d'atur juvenil (16 a 29 anys) a les Balears, Espanya i la UE

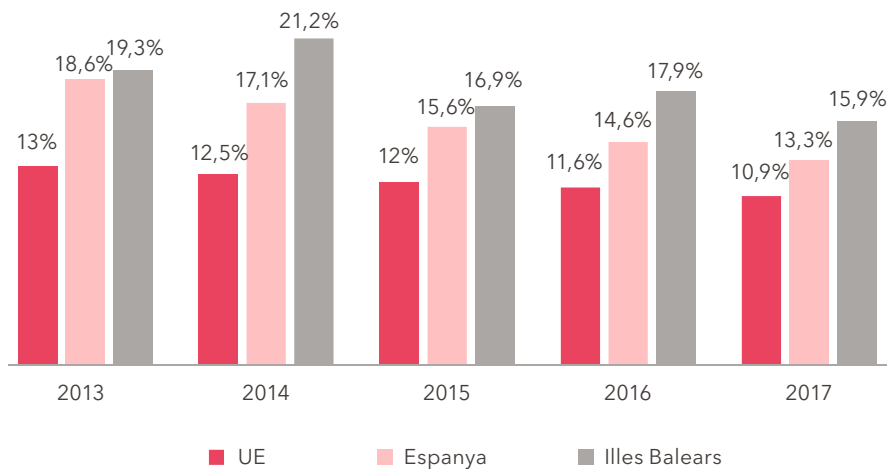
Font: OTIB, a partir de les dades de l'EPA (INE) i Eurostat.

Gràfic 5. Evolució de la taxa d'abandonament escolar primerenc

Font: OTIB, a partir de les dades de l'EPA (INE) i Eurostat.

Gràfic 6. Evolució de la taxa de joves que no estudien, no treballen i no es formen

Font: Eurostat.

L'any 2017, l'abandonament escolar a les Illes Balears arriba al mínim històric (26,5 %) però encara està molt per damunt de la mitjana espanyola (18,3 %), europea (10,6 %) i de l'objectiu general que marca l'Estratègia EU 2020 (15 %).

La taxa de joves que no estudien, no treballen i tampoc es formen ha baixat els darrers anys a les Balears fins al mínim de la sèrie (15,9 %) l'any 2017. No obstant això, encara està 5 punts percentuals per damunt de la mitjana europea (10,9 %).

En definitiva, el col·lectiu de joves beneficiaris de la Garantia Juvenil a les Illes Balears té una diversitat de perfils que obliguen a dissenyar polítiques d'ocupació i formació integrals que donin resposta adequada als principals problemes que pateixen en relació amb el mercat laboral, com l'atur, la manca de qualificació i, alhora, la sobrequalificació, dèficits d'ex-

periència laboral, abandonament prematur del sistema educatiu i, en alguns casos, la necessitat de sentir que és possible enfocar un projecte vital amb més garanties.

2. Les polítiques d'ocupació a les Illes Balears vinculades amb la Garantia Juvenil

El Pla d'Ocupació de Qualitat 2017-2020 (POQIB) i, recentment, el Pla Integral de Formació Professional 2018-2021 (PIFP) agrupen de manera conjunta tots els serveis, programes i accions adreçats al jovent en matèria d'orientació, intermediació laboral, formació professional, educació continua, ocupació i emprenedoria. Ambdós són plans aprovats pel Govern de les Illes Balears amb el consens dels agents socials. De manera global les mesures de Garantia Juve-

Taula 1: Línia d'actuació SOIB JOVE i grans blocs de mesures del POQIB per a la promoció de la Garantia Juvenil

Font: SOIB.

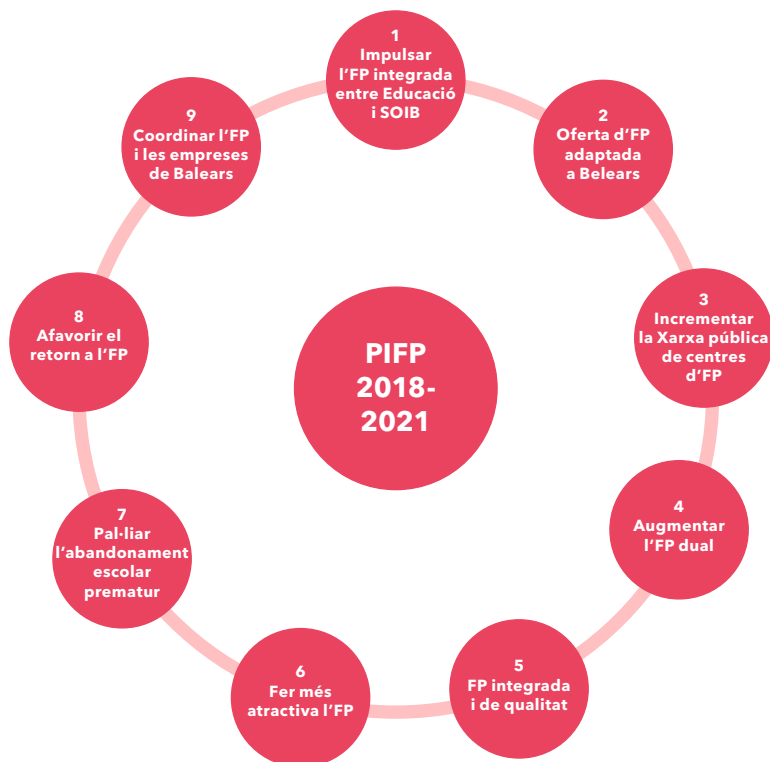
nil s'aixopluguen sota un programa general anomenat SOIB JOVE.

Per altra banda, el PIFP engloba de manera innovadora totes les actuacions en matèria de formació professional, tant les que provenen del subsistema educatiu reglat com les del subsistema de formació professional per a l'ocupació, la qual cosa ha suposat un exercici de cooperació institucional entre el SOIB i la Conselleria d'Educació i Universitat. Moltes de les mesures que deriven del PIFP complementen el catàleg de serveis i programes de la Garantia Juvenil a les Illes Balears.

3. La inscripció en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil

Per participar en programes i serveis de Garantia Juvenil, cal que els joves que compleixen els requisits d'elegibilitat de Balears estiguin inscrits prèviament en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil (MEYSS, 2013), que és la plataforma oficial d'informació i seguiment sobre la implementació a l'Estat i a les comunitats autònomes de la Garantia Juvenil i, com a tal, la llista única de demanda de les persones interessades en les accions executades en el context de la Garantia Juvenil.

Taula 2: Objectius i línies d'actuació del Pla Integrat de Formació Professional 2018-2021

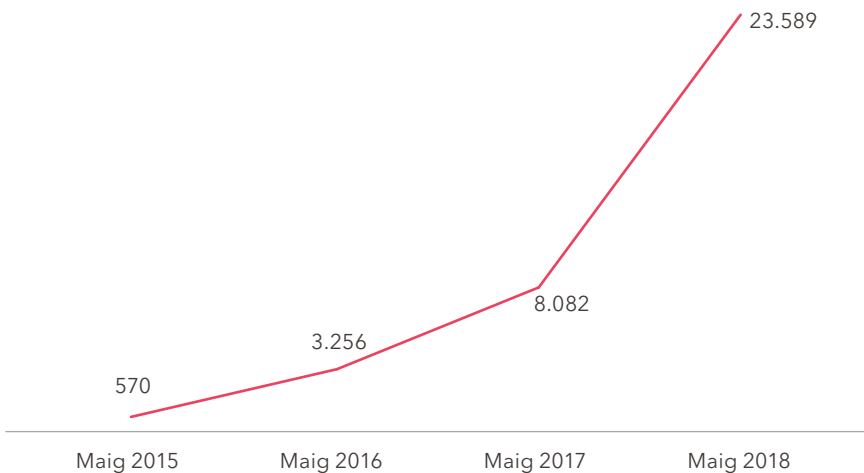

Font: SOIB i Direcció General de Formació Professional i Formació Professorat.

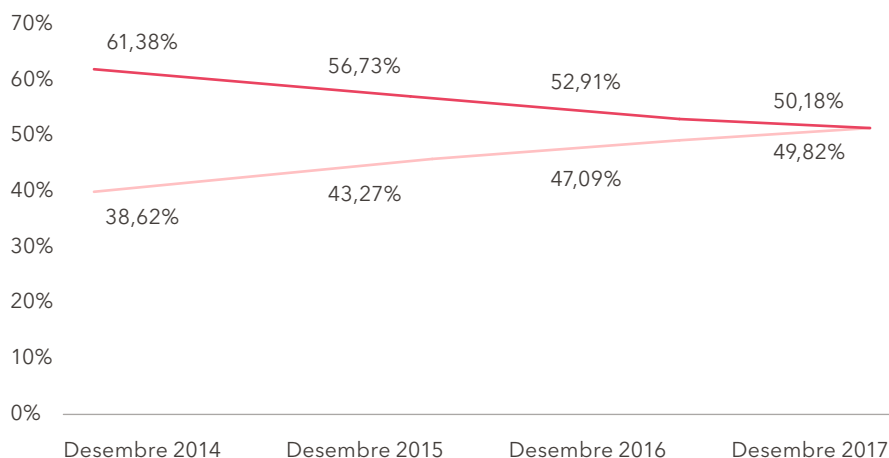
La Llei 18/2014, de 15 d'octubre, que aprova mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, regula les característiques del fitxer i el sistema de registre, però la complexitat i els requisits d'elegibilitat del jovent va afectar-ne el desenvolupament en els primers anys de la mesura, amb taxes d'inscripció baixes fins que la publicació del Reial decret llei 6/2016 de mesures urgents per a l'impuls del Sistema Nacional de Garantia Juvenil ha simplificat els processos d'inscripció i ha permès que els joves demandants inscrits en els serveis d'ocupació també quedassin inscrits en el Sistema Nacional, essentat, per ser possibles beneficiaris de mesures vinculades a la Garantia Juvenil. Actualment, els requisits són:

- Ser espanyol o ciutadà de la UE o dels estats que participen de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu. També s'admeten ciutadans extracomunitaris titulars d'una autorització per residir en territori espanyol que habiliti per treballar-hi.
- Estar empadronat en qualsevol localitat del territori espanyol.
- Tenir més de 16 anys i menys de 30.
- No haver treballat ni haver rebut accions educatives en el dia natural anterior a la data de presentar la sol·licitud.
- Presentar una declaració expressa de tenir interès a participar activament de les actuacions que es desenvolupin en el marc de la Garantia Juvenil. La demanda d'ocupació emesa pel SOIB es considera una prova fefaent.

Gràfic 7: Evolució de la inscripció de la Garantia Juvenil a Balears

Font: Fitxer Nacional de Garantia Juvenil i SOIB.

Gràfic 8: Convergència per sexe de la inscripció de la Garantia juvenil a Balears

Font: Fitxer Nacional de Garantia Juvenil i SOIB.

Des de l'any 2015 a 2018 les inscripcions en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil a les illes han passat de només 570 fins a 23.589 joves de Balears susceptibles de ser-ne beneficiaris.

Les causes del creixement en el nombre de potencials beneficiaris són: la flexibilització normativa dels requisits d'inscripció, les campanyes successives d'informació i divulgació que ha fet el SOIB a les oficines i a les xarxes socials des de finals de 2015 i, finalment, la posada en marxa de serveis i programes que donen resposta adequada a les necessitats del jovent balear com el Sistema d'Orientació

Juvenil, el programa Joves Qualificats -d'adquisició d'experiència laboral per a joves titulats-, el programa de prevenció de l'abandonament i retorn al sistema educatiu anomenat «Beques d'èxit» o els programes de formació i ocupació amb administracions locals, per citar algunes de les mesures executades.

Finalment, cal destacar la convergència entre homes i dones pel que fa a la inscripció a la Garantia Juvenil, atès que l'any 2014 la majoria eren homes (61,4 %) i, actualment, no hi ha diferències significatives entre homes (50,2 %) i dones (49,8 %).

4. Programes i serveis de garantia juvenil a les Illes Balears

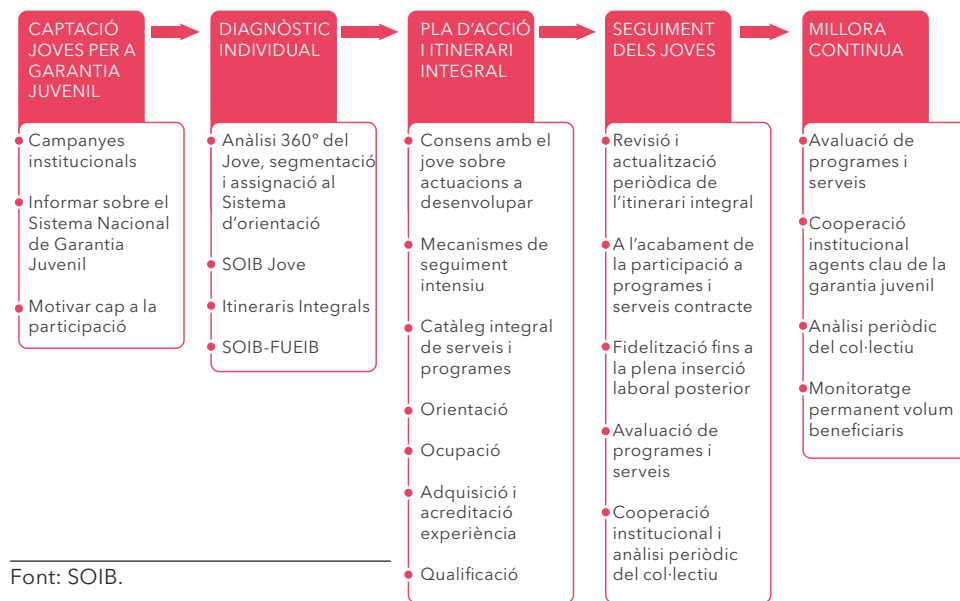
Les polítiques actives d'ocupació són l'eina de què disposa el Govern de les Illes Balears per gestionar de manera efectiva la competència en matèria d'ocupació, formació per a l'ocupació i foment de l'ocupació (Caparrós, 2018). En el cas de les persones joves venen en bona part cofinançades pels fons europeus de la Garantia Juvenil i el principal òrgan administratiu autònom responsable és el SOIB. Val a dir que les diferents polítiques formen part del POQIB 2017-2020 i, per tant, compten amb el consens dels agents econòmics i socials i la col·laboració de les administracions locals.

El Sistema de Garantia Juvenil a les Balears implica diverses fases clau: captació de beneficiaris, diagnòstic individualitzat, atenció integral al voltant d'un pla de treball que el jove consensua amb l'orientador de referència i inclou participar en les mesures més adients per qualificar-se i trobar una ocupació. Finalment, hi ha un seguiment del beneficiari i diversos mecanismes de millora contínua.

Les polítiques actives d'ocupació que formen part del catàleg de programes i serveis de la Garantia Juvenil a Balears són:

- **Servei SOIB JOVE d'orientació.** Es tracta d'un nou Servei d'Orientació laboral i vocacional especialitzat en joves del SOIB que pot oferir-se directament en les diferents oficines d'ocupació. Ofereix una atenció individualitzada als joves entre 16 i 29 anys inscrits en el SOIB que inclou, com a mínim, el diagnòstic, l'explicació del catàleg de programes i serveis, el pla de treball i els paquets motivacionals per crear un futur professional. Toda la metodologia està dissenyada i especialitzada en les característiques del col·lectiu. És un servei adreçat a tota la gent jove.
- **SOIB JOVE itineraris integrals d'inserció.** És una convocatòria pública de subvencions per finançar itineraris integrals d'inserció dels joves amb major vulnerabilitat cap al mercat de treball mitjançant projectes d'atenció global a través de mesures d'acompanyament intensiu per part d'entitats especialitzades. El o la jove, mitjançant diferents actuacions, construeix un projecte professional al voltant de l'itinerari d'inserció que integra les necessitats personals amb les exigències socials. L'objectiu final és incorporar-se al mercat de treball de manera regular o en el sistema de formació. És un programa adreçat als joves amb risc d'exclusió.

Gràfic 9: Diagrama de flux del Sistema de Garantia Juvenil a les Illes Balears

- De forma potestativa, en el marc de l'itinerari integral d'inserció es pot finançar l'execució d'especialitats formatives incloses en el catàleg d'especialitats formatives que condueixen a certificats de professionalitat i especialitats formatives de competències clau per millorar l'ocupabilitat del o la jove. També s'estableixen les ajudes complementàries en matèria de transport, manutenció i allotjament i ajudes a la conciliació per a les persones amb discapacitat beneficiàries de les accions formatives aprovades, així com per a dones víctimes de violència de gènere, com diu el Reial decret 1917/2008, de 21 de novembre, que aprova el programa d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de violència de gènere.
- **SOIB-FUEIB orientació universitària.** És un servei d'orientació laboral en conveni amb la Fundació Universitat i Empresa de la Universitat de les Illes Balears i està especialitzat en joves titulats universitaris amb una clara vocació de promoure la inserció laboral amb criteris de qualitat, així com facilitar les necessitats de personal qualificat a les empreses en col·laboració amb l'oficina sectorial d'empreses i intermediació laboral que el SOIB disposa a la seu de l'Escola d'Hoteleria de les Illes Balears en el campus de la UIB. El servei ha començat al mes de juliol de 2018.

- **SOIB JOVE formació i ocupació.**

És una convocatòria pública de subvencions destinada a persones entre 16 i 29 anys que, en el marc d'un contracte laboral, es qualifiquen a través d'un programa de formació i ocupació desenvolupat per administracions locals de Balears. Antigament, es denominaven programes mixtos i permet als joves accedir a una feina remunerada durant 9 o 12 mesos i alhora formar-se en ocupacions rellevants amb formació en especialitats formatives vinculades a certificats de professionalitat. Es fa formació en ocupacions forestals, jardineria, activitats administratives, fusteria i moble, electromecànica de vehicles, muntatge i manteniment de sistemes microinformàtics, promoció turística, energies renovables, atenció sociosanitària a persones dependents, operacions auxiliars de construcció i d'altres. És un programa adreçat a joves sense formació ni experiència laboral, però amb ganes de fer feina i d'aprendre un ofici.

- **SOIB Joves qualificats.** És una mesura de contractació directa de persones joves desocupades, menors de 30 anys, amb formació acadèmica o professional de grau superior acreditada i que no tinguin experiència laboral. L'objecte és facilitar-los que adquireixin experiència laboral rellevant a través de l'execució d'obres o serveis d'interès general i social en un marc de col·laboració entre el SOIB i les administracions locals de les Balears. També hi ha una

línia específica per fomentar que el sector públic instrumental de la CAIB contracti joves qualificats. És un programa adreçat a joves qualificats i sense experiència laboral que vol promoure la incorporació dels joves en el mercat de treball en ocupacions que requereixen titulacions superiors i així evitar la sobrequalificació i el desajust d'habilitats en el mercat de treball.

- **Beques d'èxit.** És un programa de promoció del retorn al sistema educatiu i formatiu a través d'incentius econòmics dirigit a persones entre 18 i 29 anys que: (a) no varen acabar l'ESO i, actualment, són demandants d'ocupació; (b) varen acabar l'ESO i sent demandants d'ocupació volen tornar al sistema educatiu per dur a terme un cicle de grau mitjà o superior de formació professional, i (c) són demandants d'ocupació que volen cursar un certificat de professionalitat.

El programa és pioner a l'Estat i té dues línies relacionades amb Garantia Juvenil: la primera adreçada a joves sense estudis bàsics perquè tornin al sistema educatiu reglat i aprovin les assignatures pendents fins aconseguir el títol d'ESO, a canvi obtenen una contraprestació en forma de beca de 568 € per cada àmbit de coneixement aprovat. La segona línia té a veure amb la formació professional (reglada o per a l'ocupació) i ofereix 420 € per cada mes que dura la formació sempre que s'obtingui un certificat d'aprofitament

i d'assistència. És un programa per als joves que no estan cursant estudis, es matriculen i per incentivar-ne l'aprofitament, ja que la beca només es cobra si s'aproven els cursos.

D'altra banda, cal fer menció a serveis i programes de suport a la Garantia Juvenil que malgrat tenen un abast més ample quant a la població destinatària, resulten clau perquè la majoria d'usuaris són joves o perquè permeten l'aterrament dels programes i mesures a nivell local.

- **Els punts d'orientació acadèmica i professional (POAP)** ofereixen als demandants d'ocupació i als estudiants un servei d'orientació i d'informació transversal en matèria de formació professional, servei conjunt entre l'Administració educativa i la laboral. L'objectiu és facilitar informació clau per comprendre el Sistema Integrat de Qualificacions i Formació Professional, les vies d'accés a les titulacions reglades o a la formació basada en certificats de professionalitat i les convalidacions possibles.

Actualment hi ha sis punts d'orientació acadèmica i professional distribuïts per Palma (2), Marratxí, Sa Pobla, Maó i Eivissa ciutat. Es fan servir instal·lacions de la Conselleria d'Educació, centres educatius per a

persones adultes i centres integrats de formació professional. Els orientadors laborals són personal del SOIB. El Servei està adreçat a qualsevol persona interessada en informar-se sobre educació i formació però molts dels usuaris són persones joves inscrites o sense inscriure a la Garantia Juvenil.

- **SOIB Formació dual en empreses** és un programa per millorar l'ocupabilitat, la qualificació a través de certificats de professionalitat i la inserció laboral de les persones participants a través de contractes de formació i aprenentatge en un règim d'alternança d'activitat laboral retribuïda. La diferència principal amb els programes de formació i ocupació més tradicionals rau en què hi participen empreses, amb o sense ànim de lucre, oferint un contracte de feina al o la jove durant un any de manera que es combina la formació i l'ocupació. Actualment, hi ha dues grans línies de formació dual: una línia per a col·lectius vulnerables i en risc d'exclusió social en què participen persones majors de 30 anys i, una segona, de formació dual específica de joves i centrada en els sectors estratègics de l'economia balear com l'hoteleria, la nàutica, mobles, TIC, calçat, bijuteria i comerç.

Taula 3. Programes i serveis finançats amb càrrec a la Garantia Juvenil

Programes i serveis exclusius de Garantia Juvenil	Data publicació BOIB	Estat
Projectes mixts d'ocupació i formació per a persones joves de Garantia Juvenil, cofinançada pel Fons Social Europeu, a través del Programa Operatiu d'Ocupació Juvenil pel període 2014-2020 i de la iniciativa d'Ocupació Juvenil	20/10/2015	Executat
Projectes mixts d'ocupació i formació per a persones joves de Garantia Juvenil, cofinançada pel Fons Social Europeu, a través del Programa Operatiu d'Ocupació Juvenil pel període 2014-2020 i de la iniciativa d'Ocupació Juvenil	02/08/2015	Executat
Programa SOIB JOVE formació i ocupació (majors 16 anys i menors de 30 anys)	08/07/2015	En execució
Convocatòria de subvencions per finançar projectes d'experiència professional per a l'ocupació dels joves amb estudis de grau superior a les Illes Balears (Joves Qualificats Entitats Locals)	12/10/2016	Executat
Programa SOIB JOVE - Qualificats Entitats Locals 2017	15/07/2017	En execució
Programa SOIB JOVE - Qualificats sector públic instrumental	02/09/2017	En execució
Programa SOIB JOVE - Qualificats Entitats Locals 2018	12/07/2018	Obert termini
Convocatòria SOIB Jove Beques d'Èxit 2016	10/09/2016	Executat
Convocatòria SOIB Jove Beques d'Èxit 2017	20/06/2017	En execució
Convocatòria SOIB Jove Beques d'Èxit per a l'estudi del programa de segona oportunitat per a persones desocupades 2018	10/03/2018	En execució
Convocatòria de subvencions SOIB JOVE Itineraris Integrals d'Inserció	30/03/2018	En execució
Servei SOIB JOVE Orientació	Inici 2018	En execució
SOIB-FUEIB Orientació Universitària	Inici 2018	En execució

Font: SOIB.

- **El agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL)** són treballadors contractats per les corporacions locals o les entitats que en depenen o hi estan vinculades, tenen com a missió principal col·laborar en la promoció i la implantació de les polítiques actives d'ocupació, fomentar l'ocupació i l'orientació per generar activitat empresarial, en un marc de sostenibilitat, equitat i visió de gènere. Aquesta col·laboració

es desenvolupa en una actuació conjunta i acordada entre l'entitat contractant i el SOIB que es qui finança les contractacions.

Finalment, cal dir que els joves inscrits o no al Sistema Nacional de Garantia Juvenil també poden participar de tots els programes i serveis dissenyats per al conjunt de demanants d'ocupació. Citarem els més coneguts sense ànim de ser exhaustius: la formació professional per a

treballadors desocupats i/o ocupats, programa Eures de mobilitat, l'avaluació de competències clau, l'acreditació de l'experiència professional adquirida per vies no formals, foment de la contractació, promoció des de la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut laboral de l'autoocupació o incorporació a cooperatives com a socis treballadors i, per acabar, l'assessorament a l'emprenedor que desenvolupa l'Institut d'Innovació de les Illes Balears.

5. Resultats clau de la Garantia Juvenil a les Balears

El primer resultat que s'ha de destacar és la posada en marxa a la nostra comunitat del Sistema de Garantia Juvenil en la legislatura 2015-2019, la qual cosa ha suposat donar una resposta integral a les necessitats del jovent en matèria de formació i ocupació, amb una sèrie de passes clau com són la captació de gent jove, la inscripció en la plataforma nacional, el disseny de mesures rellevants, el seguiment de les actuacions i la gestió transparent per una utilització adequada dels fons.

Sens dubte, la Garantia Juvenil ha significat una empena important per millorar el coneixement sistemàtic del col·lectiu de gent jove i abordar-lo de manera integral des de la segmentació i personalització de les actuacions en funció de la diversitat juvenil. La metodologia d'especialització arran de l'aplicació de la Garantia Juvenil

Taula 4. Beneficiaris de programes i serveis de la Garantia Juvenil a 31 de desembre de 2017

Programes i serveis de Garantia Juvenil	Beneficiaris
Programes i serveis exclusius de Garantia Juvenil	
SOIB JOVE formació i ocupació	513
SOIB Beques d'èxit	524
SOIB Joves qualificats	1035
SOIB Joves Itineraris Integrals	728
Servei Jove Orientació*	226
Formació Dual a empreses	692
Programes de suport a la Garantia Juvenil	
AODL	54
POAP	8313
TOTAL	12085

*Dades avançades a juny 2018.
Font: SOIB.

ha facilitat la rellevància de les mesures i ha incrementat l'impacte en l'ocupabilitat del jovent.

El nombre de joves beneficiaris de mesures exclusives de Garantia juvenil ja és de 3.026 i, si hi afegim els beneficiaris dels programes de suport, s'arriba a 12.085, però s'ha de destacar la qualitat i la intensitat d'algunes mesures com són les que tenen a veure amb foment de la contractació com la formació dual, els programes de formació i ocupació i el SOIB Joves qualificats per la qualitat i durada de la contractació que gaudeixen els joves.

Una anàlisi global del col·lectiu, amb independència de les mesures, indica que hi ha més dones beneficiàries (52,9 %) que homes (47,1 %) i la majoria tenen manco de 25 anys (61,23 %), respecte dels nivells de qualificació la majoria tenen com a màxim fins a ESO (50,2 %), però també són beneficiaris un grup important de joves amb qualificació d'FP supe-

rior o estudis universitaris (28,7 %).

La distribució territorial dels joves beneficiaris mostra un forta concentració a Mallorca (73,7 %) i, en segon lloc, a Menorca (16,7 %) malgrat que compta amb menor població juvenil que Eivissa (8,95 %). Finalment, hem de destacar que la Garantia Juvenil també arriba a Formentera (0,6 %).

També cal fer esment, com a resultat clau, que la Unitat Administradora del Fons Social Europeu (UAFSE) ha considerat el SOIB, a 31 de desembre de 2017, com a servei públic d'ocupació amb major volum d'execució pressupostària certificada del Programa Operatiu de Garantia Juvenil, segons els criteris de traçabilitat del Fons Social Europeu. La qual cosa converteix les Illes Balears en una de les comunitats autònomes amb major percentatge relatiu de despesa feta i acreditada per l'Estat. És un indicador unívoc de desplegament i execució de programes i serveis vinculats amb la Garantia Juvenil.

Taula 5. Eficiència de les polítiques actives d'ocupació de Garantia Juvenil del SOIB

Programes/serveis	Probabilitat d'obtenir qualque contracte transcorreguts 6 mesos	Efecte diferencial participar programa
Itineraris integrals d'inserció	59,3%	ND
Programes mixtes formació i ocupació	72,57%	11,28%
SOIB Joves Qualificats 2016	58%	ND

Font: SOIB i Direcció General d'Ocupació i Economia.

6. Impacte de la Garantia Juvenil en els joves

És evident que la possibilitat de participar en qualsevol programa de formació, ocupació o educació té un impacte significatiu en les principals dimensions del jove, des de les més psicològiques, com l'autoestima, passant per les socials, com la inclusió o el sentit de pertinença, i acabant en les relacionades amb l'ocupabilitat del jove en termes d'inserció i ajust en relació amb els requeriments del mercat laboral.

No obstant això, una veritable passa endavant per conèixer l'impacte de la Garantia Juvenil i la idoneïtat de la despesa és saber la taxa d'inserció posterior del beneficiari i l'efecte diferencial que la participació en el programa li ha suposat respecte dels joves que no han participat i, estadísticament, són similars. Per això, es fa un seguiment dels beneficiaris en acabar el programa a través de les bases de dades de contractació i afiliació de la seguretat social i, també, s'apliquen models econòmics que comparen els joves participants amb altres de característiques semblants.

Els programes avaluats actualment indiquen que la participació dels joves suposa que, transcorreguts 6 mesos des que ha acabat la mesura, un mínim del 58 % ha aconseguit una feina i la probabilitat puja fins al

72,6 % quan es tracta de programes de formació i ocupació. Per tant, els índexs d'ocupabilitat són alts i suggereixen que la inserció laboral posterior és significativa.

Finalment, cal destacar que l'efecte diferencial es també significatiu (11,3 %), és a dir, els joves que participen en els programes de formació i ocupació tenen un 11,35 % més de probabilitats de trobar una feina abans de 6 mesos que els joves que no participen en el programa. Aquesta dada, per si mateixa, mostra, per tant, l'eficàcia diferencial d'aquesta mesura.

Conclusions

El Govern de les Illes Balears ha estès la Garantia Juvenil a les Illes Balears com una alternativa rellevant per capacitar i incorporar els joves en el mercat laboral. És una actuació dissenyada específicament per als joves, amb un grau d'èxit elevat i on hi ha una paritat entre homes i dones beneficiàries.

La principal virtut d'aquest programa és l'aproximació global i amb una estratègia integral als problemes d'ocupabilitat dels joves. En aquest sentit, no hi ha dubte que amb el temps la Garantia Juvenil haurà suposat un canvi de paradigma en l'aproximació dels serveis d'ocupació als diferents col·lectius.

Referències bibliogràfiques

- Alomar, L; Martorell, C. i Ribas, M (2018). *Informe anual sobre el mercat de treball a les Illes Balears*, Mallorca: Govern de les Illes Balears
- Amer J. (2011). «Educación y Sociedad Turística en Baleares. Las políticas públicas educativas ante el impacto de la economía de servicios turísticos en el abandono escolar». *Investigaciones turísticas*, Institut Universitari d'Investigacions Turístiques de la Universitat d'Alacant, núm. 2,
- Caparros, F. (2018). «Active labour market policies in economies based on tourism: the Balearic Islands experience», *Cuadernos de turismo*, Universitat de Múrcia, núm. 41,
- Escudero, V. i Lopez-Mourellos E. (2015). «The Youth Guarantee programme in Europe: Features, implementation and challenges», *Working papers ILO Research Department*, núm. 4,.
- Ministerio de Empleo y Seguridad Social (2013). *Plan nacional para la implantación de la garantía Juvenil*, Madrid
- Observatori del Treball de les Illes Balears (2013). Els joves a les Illes Balears: Els joves que ni estudien ni treballen, *Col·lecció Estudis laborals*, Govern de les Illes Balears, núm. 20,
- Organización Internacional del Trabajo (2017). *Garantía Juvenil en España: enseñanzas extraídas*, Madrid: OIT España